

UCHWAŁA NR 167/XXXII/09 RADY GMINY GRAJEWO

z dnia 10 czerwca 2009 r.

w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami Gminy Grajewo

Na podstawie art. 7 ust. 1 pkt 9 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2001 r. Nr 142, poz. 1591, z 2002 r. Nr 23, poz. 220, Nr 62, 558, Nr 113, poz. 984, Nr 214, poz. 1806, Nr 153, poz. 1271, z 2003 r. Nr 80, poz. 717, Nr 162, poz. 1568, z 2004 r. Nr 102, poz. 1055, Nr 116, poz. 1203, Nr 167, poz. 1759, z 2005 r. Nr 172, poz. 1441, Nr 175, poz. 1457, z 2006 r. Nr 17, poz. 128, Nr 181, poz. 1337, z 2007 r. Nr 48, poz. 327, Nr 138, poz. 974, Nr 173, poz. 1218, z 2008 r. Nr 180, poz. 1111, Nr 223, poz. 1458, z 2009 r. Nr 52, poz. 420) oraz art. 87 ust. 1, 3 i 4 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. z 2003 r., Nr 162, poz. 1568, z 2004 r. Nr 96, poz. 959, Nr 238, poz. 2390, z 2006 r. Nr 50, poz. 362, Nr 126, poz. 875, z 2007 r. Nr 192, poz. 1394, z 2009 r. Nr 31, poz. 206), po uzyskaniu opinii Podlaskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków uchwala się co następuje:

§ 1. Przyjmuje się Gminny Program Opieki Nad Zabytkami Gminy Grajewo na lata 2009-2013, stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia i podlega ogłoszeniu w Dzienniku Urzędowym Województwa Podlaskiego.

Przewodniczący Rady

Andrzej Szklarzewski

Załącznik
do uchwały Nr 167/XXXII/09
Rady Gminy Grajewo
z dnia 10 czerwca 2009 r.

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI GMINY GRAJEWO NA LATA 2009-2013

Grajewo, maj 2009

WSTĘP

Program opieki nad zabytkami jest dokumentem, w którym przedstawione są działania dla poszczególnych jednostek administracji samorządowej z dziedziny ochrony środowiska. Głównym celem programu jest wzmocnienie ochrony i opieki nad zabytkami, a także poprawa stanu istniejących zabytków w gminie, poprzez:

- włączenie problemów ochrony zabytków do systemu zadań strategicznych, wynikającej z koncepcji przestrzennego zagospodarowania kraju;
- uwzględnienie uwarunkowań ochrony zabytków, łącznie z uwarunkowaniami ochrony przyrody i równowagi ekologicznej;
- zahamowanie procesów degradacji zabytków i doprowadzenie do stanu ich zachowania;
- wyszczególnienie zabytków i walorów krajobrazu kulturowego;
- podejmowanie odpowiednich działań zwiększających atrakcyjność zabytków dla potrzeb społecznych, turystycznych i edukacyjnych, a także wspieranie inicjatyw sprzyjających wzrostowi środków finansowych na opiekę nad zabytkami;
- określenie warunków współpracy z właścicielami zabytków;
- podejmowanie działań umożliwiających tworzenie miejsc pracy związanych z opieką nad zabytkami.

Program opieki nad zabytkami wymaga okresowej aktualizacji, jednakże ten pierwszy (opracowany na pierwsze 4 lata) wydaje się istotny dla dalszych programów w tej dziedzinie. Aktualizacja programu w przyszłości uwzględniać będzie nowe uwarunkowania prawne i administracyjne, a także zmieniające się warunki gospodarcze, społeczne i kulturowe, nowe kryteria oceny oraz aktualny stan zachowania obiektu zabytkowego.

I. PODSTAWA PRAWNA OPRACOWANIA

Obowiązek opieki nad zabytkami nakładają na samorzady dwie ustawy:

- Ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym;
- Ustawa z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami

Ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym – w art. 7 pomiędzy zadaniami własnymi gmin wymienia m.in. sprawy kultury, w tym bibliotek gminnych i innych instytucji kultury oraz ochrony zabytków i opieki nad zabytkami

Ustawa z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami – w art. 87 nakłada na organy samorządowe obowiązek sporządzenia programu opieki nad zabytkami. Program taki sporządza Wójt Gminy na okres 4 lat. Program uchwała rada gminy po zasięgnięciu opinii Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków. Co dwa lata Wójt Gminy zobowiązany jest sporządzić sprawozdanie z realizacji programu i przedłożyć je do zaopiniowania właściwej radzie gminy.

Ogólne wytyczne do sporządzenia programów zawarte są w Narodowej Strategii Kultury na lata 2004-2013 przyjętym przez Radę Ministrów w dniu 21 września 2004 roku oraz jego przedłużeniu uzupełnienie Narodowej Strategii Rozwoju Kultury na lata 2004-2020 przyjętym w 2005 r. Dokumentem służącym wdrożeniu Narodowej Strategii Kultury jest Narodowy Program Kultury „Ochrona zabytków i dziedzictwa kulturowego”. Program ten jest zgodny z Narodowym Planem Rozwoju oraz założeniami do Krajowego Programu Zabytków. Podstawą do sformułowania Narodowego Programu Kultury „Ochrona zabytków i dziedzictwa kulturowego”

jest uznanie sfery dziedzictwa za podstawę rozwoju kultury i upowszechniania kultury, a także za potencjał regionów, służący wzrostowi konkurencyjności regionów dla turystów, inwestorów i mieszkańców. Narodowy Program Kultury „Ochrona zabytków i dziedzictwa kulturowego” ma wyszczególniony plan działania.

Wytypowane zostały strategiczne cele polityki państwa w sferze ochrony zabytków, które przedstawiają się w sposób następujący:

- przygotowanie skutecznego systemu prawno-finansowego wspierania ochrony i opieki nad zabytkami;
- podjęcie odpowiednich działań nad kompleksowym systemem edukacji na rzecz dziedzictwa kulturowego;
- poszukiwanie instrumentów wzmacniających efekty działalności służby konserwatorskiej;
- intensyfikacja ochrony i upowszechniania dziedzictwa kulturowego, w tym szczególnie kompleksowa poprawa stanu zabytków nieruchomych.

II. GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI A INNE DOKUMENTY I AKTY PRAWA MIEJSCOWEGO

Gminny program opieki nad zabytkami gminy Grajewo zgodny jest z kierunkami wyznaczonymi w Strategii Rozwoju Województwa Podlaskiego do 2020 roku, w której dla prawidłowego rozwoju regionu przyjęto zasady:

- podwyższenia standardów bazy materialnej instytucji kultury oraz jej modernizacja i rozbudowa stosowna do potrzeb, tworzenie ośrodków i centrów kultury, multikin oraz instytucji służących rozwojowi kultur mniejszości narodowych,
- tworzenia innych nowych instytucji kultury, szczególnie w siedzibach powiatów, z wykorzystaniem w pierwszej kolejności obiektów zabytkowych przydatnych do tej funkcji,
- wspierania imprez kulturalnych o zasięgu krajowym i regionalnym oraz dbałość o powstanie nowych (w miarę potrzeb o zasięgu rozszerzonym poza granice kraju),
- inspirowania i wspierania rozwoju kultury ludowej i amatorskiej, w tym folkloru i rękodzieła ludowego, twórczości profesjonalnej oraz amatorskiego ruchu artystycznego z uwzględnieniem specyficznego w województwie podlaskim zróżnicowania etnicznego, narodowościowego i religijnego, a także ich promocji w kraju i za granicą,
- prowadzenia wielostronnej edukacji kulturalnej dzieci i młodzieży ze szczególnym uwzględnieniem edukacji regionalnej,
- ochrony i utrzymania dobrego stanu technicznego i historycznych form obiektów zabytkowych, a w szczególności wykorzystanie obiektów zabytkowych do nowych funkcji, zwłaszcza na potrzeby turystyki i działalności kulturalnej,
- zachowania tożsamości krajobrazu kulturowego i utrzymanie ciągłości rozwoju przestrzennego historycznych zespołów osadniczych,
- identyfikacji i promocji produktów tradycyjnych województwa podlaskiego, z wykorzystaniem Listy Produktów Tradycyjnych,

- wspierania społeczności lokalnych w zachowaniu tradycyjnej, wiejskiej zabudowy, zwłaszcza na terenach o dużym potencjale turystycznym,
- dbałość o tradycje narodowe i kulturowe.

Program opieki nad zabytkami gminy Grajewo zgodny jest również z dokumentami gminnymi wyznaczającymi długofalowe kierunki społeczno-gospodarczego rozwoju gminy i sposobów jego realizacji:

- Strategią Gminy Grajewo na lata 2001-2015 (przyjętą uchwałą Rady Gminy Grajewo Nr 153/XXXV/01 z dnia 30 lipca 2001 roku);
- Planem Rozwoju Lokalnego (przyjętym uchwałą Rady Gminy Grajewo Nr 92/XVI/08 z dnia 16 kwietnia 2008 r.);
- Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Grajewo (przyjętym uchwałą Rady Gminy Grajewo Nr 118/XXVIII/2000 z dnia 20 grudnia 2000 r.).

Celem opracowanych dokumentów jest zapewnienie optymalnego rozwoju społeczno-gospodarczego oraz stworzenie możliwie jak najlepszych warunków życia jej mieszkańców.

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Grajewo określa politykę przestrzenną gminy i stanowi dokument, w oparciu o który koordynowane są działania związane z zagospodarowaniem terenów na obszarze gminy. W części I studium w rozdziale III. Uwarunkowania wynikające ze stanu środowiska kulturowego wymienione zostały obiekty wpisane do rejestru zabytków oraz obszary o wysokich walorach środowiska kulturowego. W części II studium w rozdziale 4. Kierunki i zasady ochrony zasobów dziedzictwa kulturowego wskazano ochronę istniejących wartości kulturowych.

III. ZASOBY DZIEDZICTWA I KRAJOBRAZU KULTUROWEGO GMINY GRAJEWO

1. Rys historyczny gminy Grajewo

W rysie historycznym dzisiejszy teren gminy leżał na obszarze dwóch puszc, od północy po rzekę Ełk (Łęk) na terenie puszczy Rajgrodzkiej, a od południa na obszarze Puszczy Dybła. Pierwsze osadnictwo na terenie gminy odnotowano przed rokiem 1491. Powstały między innymi wsie Modzele - Wondolowo, Mściechy, Brzozowo, Domostochy - Lipińskie, Szymany - Góra Łek, Toczyłowo. W latach 1491 - 1494 powstały następne wsie takie jak: Danówko - Góra Łek, Supinstany (Łosošno). Kolejny okres nadań królewskich przypada na lata 1524 - 1525. Bagienna część wschodnia Puszczy Dybła skolonizowana została za czasów Saskich przed rokiem 1769. Powstały wtedy między innymi wsie: Sośnia, Sojczyn Borowy, Sojczyn Grądowy, Kapice, Przechody, Płochowo, Ciemnoszyje, Białogrądy. Wiek XVII (okres potopu szwedzkiego) przynosi ogromne zubożenie i spustoszenie tych ziem. Nie ominęły tych terenów okresy rozbiorowe i zrywów powstańczych. Od 1807 roku obszar ten znajdował się w Księstwie Warszawskim, a od 1815 r. w Królestwie Polskim. Lata 1919 - 1939 przyniosły tej ziemi niewielkie ożywienie. Do ogromnych zniszczeń i wymordowań znacznej liczby ludności doszło w okresie II wojny światowej.

Siedzibą obecnego Urzędu Gminy jest Miasto Grajewo, położone w północnej części obszaru, stanowiące oddzielną jednostkę administracyjną. W obrębie gminy znajduje się (prawie 1/3 gminy) Biebrzański Park Narodowy. Tereny położone nad dorzeczem Biebrzy, wykazują zróżnicowaną rzeźbę (bardzo atrakcyjną krajobrazowo, reprezentowaną przez prawie wszystkie

siedliska bagienne, zróżnicowaną szatę roślinną, bardzo rzadkie zagrożone wymarciem ptaki, atrakcyjne dla miłośników przyrody gatunki ssaków). Wszystkie te walory przyrody obszaru Biebrzańskiego Parku Narodowego stanowią atrakcyjność rejonu w nim położonego. Stanowią one możliwość kreowania turystyki aktywnej. Są też obszarem do produkcji ekologicznie zdrowej żywności i wspomnianej wyżej rozwoju agroturystyki. Gmina Grajewo wchodzi w skład powiatu grajewskiego, zajmując w obecnym kształcie obszar 30 813 ha. Położona jest w północno - zachodniej części województwa podlaskiego, granicząc z województwem warmińsko - mazurskim. Od północy graniczy z Gminą Prostki (leżąca w województwie warmińsko - mazurskim) i gminą Rajgród, od wschodu z Gminą Goniądz. Tę północno - wschodnią częścią granicy gminy stanowi naturalna granica rzeki Ełk. Od południa graniczy z Gminą Radziłów, a od zachodu z Gminą Wąsosz i Szczuczyn.

Położenie gminy Grajewo w województwie podlaskim

2. Obiekty zabytkowe znajdujące się na terenie gminy Grajewo.

Na terenie gminy Grajewo znajduje się 5 obiektów wpisanych do rejestru zabytków województwa podlaskiego:

- zespół dworsko-parkowy w miejscowości Kurejwa,
- cmentarz z I wojny światowej w miejscowości Ruda,
- cmentarze wojenne z I i II wojny światowej w miejscowości Lipińskie (w 2000 r. przeprowadzono ekshumację zwłok znajdujących się na terenie cmentarza z okresu II wojny światowej we wsi Lipińskie. Ekshumowane 115 zwłoki pochowano na cmentarzu wojennym w miejscowości Bartosze k/Ełku)
- cmentarz rzymskokatolicki (nagrobki) w miejscowości Białaszewo.
- pozostałości zespołu dworskiego-aleja dojazdowa w Wojewodzinie.

Fotografia 1. Zespół dworsko-parkowy w miejscowości Kurejwa

DWÓR

PARK

Fotografia 2. Cmentarz wojenny z okresu I wojny światowej w miejscowości Ruda

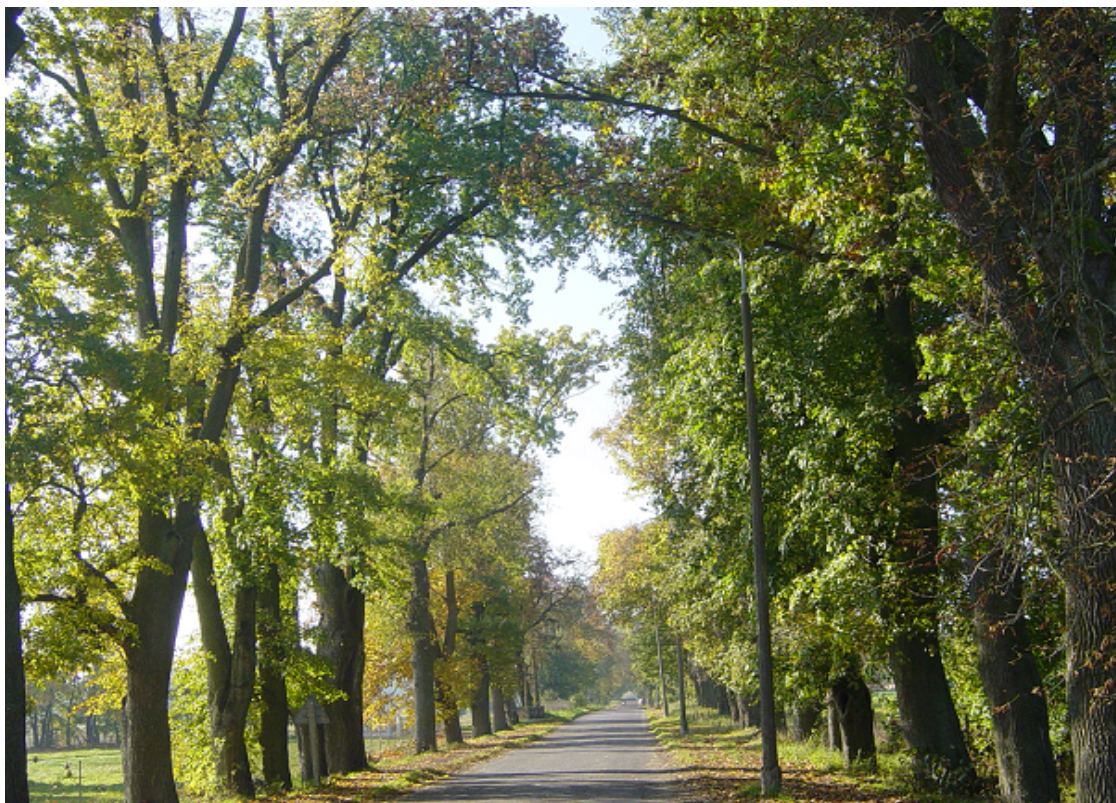
Fotografia 3. Cmentarz wojenny z okresu I wojny światowej w miejscowości Lipińskie

Fotografia 4. Cmentarz rzymskokatolicki (nagrobki) w miejscowości Białaszewo

Fotografia 5. Pozostałości zespołu dworskiego-aleja dojazdowa w Wojewodzinie (obecnie droga powiatowa)

Obok nich występują 43 obiekty będące w ewidencji konserwatorskiej oraz wpisane do Gminnej Ewidencji Zabytków. Są to zabytki sakralne, pozostałości zespołów dworsko – parkowych, zabytki budownictwa mieszkalnego, obiekty użyteczności publicznej, sztuki wojennej i inne.

Zabytki sakralne

Zabytki sakralne w gminie reprezentuje przede wszystkim zespół kościelny w Białaszewie, w skład którego wchodzi: drewniana dzwonnica z początku XX wieku, murowane ogrodzenie z końca XIX wieku, murowana plebania z lat dwudziestych XX wieku, drewniano – murowana wikarówka z końca XIX wieku. Na cmentarzu parafialnym w Białaszewie znajduje się murowane ogrodzenie z bramą, wyszczególnione nagrobki, wśród których zawiera się kwatera z kamienia z I wojny światowej. W Białaszewie znajdują się również murowana kapliczka z 1932 roku, pozostałości alei dojazdowej z bruku z nasadzeniami lip oraz pamiątkowy głaz ku czci powstańców styczniowych z 1863 roku. Grupę zabytków sztuki sakralnej uzupełnia drewniana kaplica z lat dwudziestych XX wieku w Sojczyńcu Borowym oraz grupa cmentarzy wojennych pochodzących z I wojny światowej w Ciemnoszyjach, Przechodach, Sojczyńcu i Kapicach.

Zabytki dworsko - parkowe

Zachowane zespoły dworsko – parkowe znajdują się w Boczkach Świdrowo (obora i chlewnia z cegły z przełomu XIX i XX wieku oraz kapliczka z cegły z początków XX wieku), w Dyble (murowany dwór, czworak, spichlerz, kapliczka i ogrodzenie z końca XIX wieku oraz asfaltowa aleja dojazdowa z pozostałościami kompozycji zieleni), w Kurejwie (murowany budynek gospodarczy z początków XX wieku i kapliczka z 1926 roku) i w Wojewodzinie (murowany czworak, cieleśnik, spichlerz, stodoła oraz aleja dojazdowa pochodzące z lat 1890 – 1891).

Zabytki budownictwa mieszkalnego

Na terenie gminy zachowały się nieliczne budynki mieszkalne posiadające wartość zabytkową. Są to: dom drewniany z końca XIX wieku w Boczkach Świdrowo, murowany dom z początku XX wieku w Dyble, drewniany dom z 1920 roku w Grozimach, drewniane budynki z końca XIX wieku w Mareckich oraz dwa budynki z 1926 roku w Szymanach.

Zabytki użyteczności publicznej

Do grupy tej zalicza się budynki szkolne z lat 20 XX wieku: drewniany w Popowie i murowany we wsi Ruda.

Zabytki sztuki wojennej

W ewidencji figurują dwa zespoły betonowych schronów bojowych pochodzące z lat 1940 – 1944 w Ciemnoszyjach i Łosewie, stanowiące część Osowieckiego Rejonu Umocnionej Linii Mołotowa.

Stanowiska archeologiczne

W granicach administracyjnych gminy znajduje się 61 stanowisk archeologicznych zgrupowanych w 10 obszarach, położonych w następujących miejscowościach: Toczyłowo, Szymany, Dybła, Mareckie, Łosewo, Ruda, Okół, Łukowo, Kacprowo, Kapice, Sojczyn Gładowy, Godlewo, Białaszewo, Sienickie, Lipińskie, Białogrądy, Grozimy, Modzele, Przechody, Zaborowo.

WYKAZ OBIEKTÓW ZABYTKOWYCH NA TERENIE GMINY GRAJEWO

Nr ewid.	Miejscowość	Obiekt	Charakterystyka	Stan techniczny	Własność	Nr w rejestrze data wpisania
1.	Białaszewo	dzwonnica w zespole kościelnym	drewniana z pocz. XX w.	dobry	Parafia Rzymskokatolicka	-
2.	Białaszewo	ogrodzenie w zespole kościelnym	murowane z 4 ćw. XX w.	dobry	Parafia Rzymskokatolicka	-
3.	Białaszewo	plebania w zespole kościelnym	murowana z l. 20 XX w.	dobry	Parafia Rzymskokatolicka	-
4.	Białaszewo	wikarówka w zespole kościelnym	murowana z 4 ćw. XX w.	zaniedbany	Parafia Rzymskokatolicka	-
5.	Białaszewo	kapliczka	murowana z 1932 r.	b. dobry	Powiat Grajewski	-
6.	Białaszewo	pozostałości zespołu dworskiego - kamień	1863 r.	dobry	Parafia Rzymskokatolicka	-
7.	Białaszewo	pozostałości zespołu dworskiego – pozostałości alei dojazdowej	szpalery drzew	dobry	Powiat Grajewski	-
8.	Białaszewo	cmentarz rzymskokatolicki	-	b. dobry	Parafia Rzymskokatolicka	A-368 z dnia 18.04.1988r.
9.	Białaszewo	ogrodzenie z bramą cmentarza	murowane z k. XX w.	dobry	Parafia Rzymskokatolicka	-
10.	Białaszewo	kwatery na cmentarzu	z kamienia z I wojny światowej	zaniedbany	Parafia Rzymskokatolicka	-
11.	Boczki	pozostałości zespołu dworskiego - obora	z cegły z l. 20 XX w.	zaniedbany	Rolnicza Spółdz. Prod. w Boczkach	-
12.	Boczki	pozostałości zespołu dworskiego - chlewnia	z cegły z XIX/XX w.	zaniedbany	Rolnicza Spółdz. Prod. w Boczkach	-
13.	Boczki	pozostałości zespołu dworskiego - kapliczka	z cegły pocz. XX w.	b. dobry	Gmina Grajewo	-
14.	Boczki	dom nr 36	z cegły z k. XXw.	b. zły	prywatna	-
15.	Ciemnoszyje	zespół betonowych schronów bojowych	z betonu z lat 1940-1944	dobry	-	-

Nr ewid.	Miejscowość	Obiekt	Charakterystyka	Stan techniczny	Własność	Nr w rejestrze data wpisania
16.	Ciemnoszyje	cmentarz wojenny	z I wojny światowej, otoczony zachowanym wałem ziemnym, posadowiony krzyż drewniany	b. dobry	Nadleśnictwo Rajgród	-
17.	Dybła murowany	zespół dworski - dwór	z k. XX w.	b. dobry	Nadleśnictwo Rajgród	-
18.	Dybła	zespół dworski - czworak	murowany z XIX/XX	dobry	prywatna	-
19.	Dybła	zespół dworski - spichlerz	murowany z k. XX w.	dobry	Nadleśnictwo Rajgród	-
20.	Dybła	zespół dworski – pozostałości kamiennego ogrodzenia części gospodarczej	z kamienia z k. XIX w.	b. dobry	Nadleśnictwo Rajgród	-
21.	Dybła	zespół dworski - kapliczka	murowana z 1843 r.	dobry	prywatna	-
22.	Dybła	zespół dworski – aleja dojazdowa i pozostałości kompozycji zieleni	szpalery drzew	dobry	Gmina Grajewo	-
23.	Dybła	dom nr 10	murowany z pocz. XX w.	dobry	prywatna	-
24.	Grozimy	dom nr 7	drewniany z 1920 r.	wymaga remontu	prywatna	-
25.	Kapice	cmentarz wojenny – mogiła zbiorowa	pręty stalowe, cokół betonowy, z II wojny światowej	b. dobry	Parafia Rzymskokatolicka	-
26.	Kurejwa	zespół dworski - dwór	murowany z k. XX w.	b. dobry	Gmina Grajewo	A-175 z dnia 21.07.1981r.
27.	Kurejwa	zespół dworski – budynek gospodarczy	murowany z pocz. XX w.	dobry	Gmina Grajewo	-
28.	Kurejwa	zespół dworski – kapliczka	murowany z 1926 r.	dobry	prywatna	-
29.	Kurejwa	zespół dworski - park	z XIX w.	dobry	Gmina Grajewo	A-175 z dnia 21.07.1981r.
30.	Kurki	strażnica graniczna	murowana z l. 20 XX w.	dobry	prywatna	-
31.	Lipińskie	cmentarz wojenny	z I wojny światowej słupki z kamienia polnego, drewniane sztachety, zachowane ślady mogił	b. dobry	Gmina Grajewo	A-512 z dnia 07.12.1993r.
32.	Łojki	dwór	drewniany l.20 XX w.	zaniedbany	prywatna	-
33.	Łosewo	zespół betonowych schronów bojowych	z lat 1940-1944	zaniedbany	prywatna	-
34.	Mareckie	dom nr 11	k. XX w.	wymaga remontu	prywatna	-
35.	Popowo	szkoła	drewniana z lat 20-30 XX w.	b. dobry	Gmina Grajewo	-

Nr ewid.	Miejscowość	Obiekt	Charakterystyka	Stan techniczny	Własność	Nr w rejestrze data wpisania
36.	Przechody	cmentarz wojenny	z II wojny światowej - mogiła pręty stalowe, cokół betonowy	b. dobry	Parafia Rzymskokatolicka	-
37.	Ruda	szkoła	l. 20 XX w.	b. dobry	Gmina Grajewo	-
38.	Ruda	cmentarz wojenny	z I wojny światowej- sztachety drewniane	b. dobry	Gmina Grajewo	A-511 z dnia 07.12.1993r.
39.	Sojczyn Borowy	kaplica	drewniana z l. 20 XX w.	b. dobry	Gmina Grajewo	-
40.	Sojczynek	cmentarz wojenny	z I wojny światowej ogrodzenie drewniane, płyta pamiątkowa z kamienia z l. 20 XX w.	b. dobry	Biebrzański Park Narodowy	-
41.	Szymany	dom nr 24	drewniany z 1926 r.	dobry	prywatna	-
42.	Szymany	dom nr 26	drewniany z 1926 r.	dobry	prywatna	-
43.	Wojewodzin	pozostałości zespołu dworskiego - czworak	murowany z 1890 r.	dobry	prywatna	-
44.	Wojewodzin	pozostałości zespołu dworskiego - cieleśnik	murowany z 1890 r.	zaniedbany	prywatna	-
45.	Wojewodzin	pozostałości zespołu dworskiego - stodoła	murowany z 1890 r.	dobry	prywatna	-
46.	Wojewodzin	pozostałości zespołu dworskiego - spichlerz	murowany z 1891 r.	zaniedbany	prywatna	-
47.	Wojewodzin	pozostałości zespołu dworskiego – spichlerz II	murowany z 1891 r.	dobry	prywatna	-
48.	Wojewodzin	pozostałości zespołu dworskiego – aleja dojazdowa	szpalery drzew	dobry	Zarząd Dróg Powiatowych	A-170 z dnia 27.07.1981r.

Na terenie gminy znajduje się jeden pomnik przyrody wpisany pod nr 45 do rejestru pomników przyrody byłego województwa łomżyńskiego. Jest to aleja o długości 1030 m stanowiąca pozostałość XIX wiecznego założenia dworsko – parkowego o dużych walorach przyrodniczych, estetycznych i widokowych, położona przy drodze powiatowej Wojewodzin – Wierzbowo. Zabytkowa aleja składa się z 200 sztuk drzew, w tym 24 dębów szypułkowych, 2 grochodrzewów, 36 klonów jawor, 30 kasztanowców zwyczajnych, 10 klonów zwyczajnych, 4 jesionów wyniosłych i 54 lip drobnolistnych. Drzewa osiągają obwód 0,8 - 3,6 m i wysokość 15 - 19 m.

IV. GŁÓWNE CELE POLITYKI GMINNEJ ZWIĄZANE Z OCHRONĄ ZABYTEKÓW

Program opieki nad zabytkami gminy Grajewo tworzy podstawę dla działań związanych z ochroną dóbr kultury w okresie 4 lat od momentu podjęcia przez Radę Gminy uchwały w sprawie przyjęcia niniejszego programu.

Podstawę do opracowania programu stanowi gminna ewidencja zabytków, zrealizowana przez gminę w pierwszym etapie. Dokument ten stanowi swego rodzaju bazę dla dalszych działań z zakresu dziedzictwa kulturowego. Właściwe określenie zasobów zabytkowych oraz wyszczególnienie obiektów o wysokich wartościach historycznych i architektonicznych jest warunkiem niezbędnym w formułowaniu priorytetów w zakresie ochrony dóbr kultury.

Celem programu opieki nad zabytkami gminy Grajewo jest wzmocnienie ochrony i opieki nad obiektami zabytkowymi, a także dążenie do poprawy stanu technicznego zabytków poprzez wprowadzenie i realizację przez władze gminy rozwiązań systemowych, takich jak:

1. Planowe, konsekwentne oraz kompetentne realizowanie zadań samorządowych w zakresie ochrony zabytków.
2. Włączenie problemów ochrony i opieki nad zabytkami do systemu zadań strategicznych.
3. Wykorzystanie zasobów zabytkowych i walorów gminy Grajewo.
4. Podjęcie rozwiązań w celu podniesienia atrakcyjności zabytków na potrzeby społeczne, turystyczne i inwestycyjne.
5. Prowadzenie działań w zakresie planowania przestrzennego oraz gospodarce nieruchomościami mających na celu przede wszystkim powstrzymanie degradacji obiektów i obszarów o wartościach zabytkowych i kulturowych oraz podjęcie działań w celu poprawy stanu ich zachowania.
6. Wspieranie inicjatyw sprzyjających wzrostowi środków finansowych na opiekę nad zabytkami.
7. Monitoring stanu zachowania i sposobu wykorzystania zabytków.
8. Uwzględnienie środków finansowych na ochronę zabytków w budżecie gminy.
9. Racjonalne wykorzystanie gminnych funduszy na prace ratownicze, konserwatorskie i dokumentacyjne przy obiektach o szczególnych wartościach zabytkowych.
10. Prowadzenie edukacji na rzecz rozwoju ochrony dziedzictwa.
11. Kształtowanie postaw promujących działania chroniące zabytki utożsamianych jako źródło wiedzy i dumy z przeszłości i tradycji.

V. PLANOWANE DZIAŁANIA Z ZAKRESU OCHRONY ZABYTEKÓW

1. Działania ogólne:

- okresowe przeglądy stanu zachowania i zabezpieczeń obiektów zabytkowych na wypadek konfliktu zbrojnego,
- systematyczne przeprowadzanie prac pielęgnacyjnych, porządkowych i zabezpieczających na terenie obiektów zabytkowych, których właścicielem jest gmina,
- skierowanie wniosków o wpisanie najciekawszych obiektów do rejestru zabytków (obecnie toczy się postępowanie w sprawie włączenia do ewidencji zabytków kościoła parafialnego w Białaszewie),
- podejmowanie starań o dofinansowanie prac przy zabytkach gminy z budżetu państwa oraz programów unijnych,

- informowanie właścicieli obiektów zabytkowych o możliwościach pozyskania środków finansowych na odnowę zabytku,
- podjęcie stosownej uchwały przez Radę Gminy Grajewo o udzieleniu dotacji na prace remontowe, konserwatorskie i roboty budowlane przy obiektach wpisanych do rejestru zabytków (dotacje mogą być udzielane osobom posiadającym tytuł prawny do danego obiektu zabytkowego i wykażą się wkładem własnym na wykonanie prac),
- realizacja kierunków polityki przestrzennej wskazanych w „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Grajewo”.

2. Działania promocyjne i edukacyjne:

- udostępnienie i aktualizacja gminnej ewidencji zabytków na oficjalnej stronie internetowej Urzędu Gminy Grajewo,
- wspieranie działalności organizacji społecznych i środowisk zajmujących się ochroną i opieką nad zabytkami,
- zachęty dla szkół do zwracania szczególnej uwagi na znaleziska archeologiczne przez uczniów,
- włączenie tematyki związanej z ochroną dóbr kultury do zajęć szkolnych w szkołach podstawowych i gimnazjach prowadzonych przez gminę.

3. Działania z zakresu planowania i zagospodarowania przestrzennego:

- wyznaczanie w miejscowych planach terenów pod zabudowę mieszkaniową na zasadzie kontynuacji funkcji historycznych,
- utrzymanie cech budownictwa regionalnego w nowo projektowanej architekturze,
- przeciwdziałanie degradacji stanowisk archeologicznych.

VI. POSTANOWIENIA KOŃCOWE

Z realizacji Gminnego programu opieki nad zabytkami Wójt Gminy Grajewo sporządzi w roku 2011 i 2013 sprawozdania, które zostaną przedstawione Radzie Gminy Grajewo.